

Slovenski Dom.

Napredno kmetsko glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: trisopna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osmina strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo »Slovenskega Doma« v Ljubljani, Knaflova ulica št. 5. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo na upravnštvo »Slov. Doma« v Ljubljani.

Notranjci! Volilci!

Dne 19. t. m. se vrše v sodnih okrajih Postojna, Lož, Ilirska Bistrica, Senožeče in Vipava nadomestne državno-zborske volitve. Na zaupnem sestanku Notranjcev, ki se je vršil v Postojni dne 22. marca, se je soglasno sklenilo postaviti za kandidata **domačina, ki pozna notranjske potrebe in ki ga Notranjci poznajo kot vnetega in zmožnega moža, delujočega za blagor ožjih rojakov.** Sklepu zaupnih sestankov so pritrdili še zaupni sestanki Notranjcev po **vseh notranjskih občinah.** Tako je po svobodni, **pravi volji ljudstva** kandidat Notranjcev

Josip Lavrenčič

posestnik in župan v Postojni.

Notranjci! Ne dajte se begati od ljudi, ki Vam iz Ljubljane vsiljujejo za kandidata **na komando dr. Šusteršiča,** čigar politika Vam je baš v zadnjem času napravila **toliko škode in gorja.** Neglede na politično strankarstvo je dolžnost slehernega Notranjca, da obračuna 19. t. m. z ljudskimi škodljivci! **Notranjec Josip Lavrenčič je edini kandidat Notranjcev!** Notranjci, na delo do zmage!

Samostojni volilni odbor Notranjcev.

Delegacijsko zasedanje.

Delegacijsko zasedanje se vrši zdaj v Budimpešti. Delegaciji, to je poslanci, ki so voljeni iz avstrijskega in ogrskega državnega zbora, imata nalogo pečati se z onimi zadevami, ki so skupne obema državnima polovica, predvsem vojaštvo, skupne finance, diplomatska zastopstva v inozemstvu, zunanje stvari ter Bosno in Hercegovino, do katere imata obe državni polovici isto pravico.

Pri sedanjem zasedanju so se predložili proračuni za oboroževanje. Velikanske in grozne so te številke, gre le za sto in sto milijonov. Treba je armado pomnožiti, nove topove uvesti, ter kar je najbolj drago — graditi bojne ladje drednute, katerih vsaka stane čez 60 milijonov. Proračun je vsako leto večji, toda zvišanje se ne stopnjuje razmerno z rednimi izdatki, ampak številke se gorostasno zvišujejo.

Ljudski zastopniki, ki jih voli ljudstvo v državni zbor in ta v delegacije, so sploš-

ni sluge zunanjega in vojnega ministra. Človek bi mislil, da se bodo ustavljali neznošnim bremenom, ki se nalagajo davkoplačevalcem, toda vse stomilijonske postavke odobrujejo kakor bi šlo za par kron.

Slovence zastopata v delegacijah voditelja kranjskih in štajerskih klerikalcev: dr. Šusteršič in dr. Korošec. Tudi ta dva sta se oglasila k besedi, toda niti besedice nista zinila proti težkim bremenom, proti vsem onim tlačanstvom, katerim so izpostavljeni Jugoslovani in Slovenci. Pokazala sta se bolj vladna kakor je vlada sama, in član najbolj nazadnjaške stranke, to je fevdalno klerikalnega visokega plemstva grof Clam-Martinic ju je označil kot prava črnožolta viteza Jugoslavana. Toliko, da nista naravnost hvalila Bertholdovo zunanjo politiko, zlasti napram Srbiji, ki je v gospodarskem oziru Avstriji že več škodovala kakor gradnja sto in sto milijonov veljajočih vojnih ladij. Izkazala sta se res kot vdana hlapca visokih gospo-

darjev, ki imajo za nas Slovence le pritisk in raznarodovanje. Kakšno plačilo bosta sama dobila za to, oziroma klerikalna stranka, še ne vemo, toda o tem je danes vsak razsoden Slovenec prepričan, da je to lakajstvo le dobro preračunjen nastop, da se strankarsko klerikalni interesi, ki so naravnost nasprotni našim narodnim interesom, dobro poplačajo.

Čim manj sta oba klerikalna delegata govorila o Jugoslovanih in naših narodnih interesih, tem bolj sta gorela za »sveto vero« in za Albance. Dr. Šusteršič se je postavil za nekakega generalnega advokata Arbanaškega in govoril o tisočih zaklanih in masakriranih Albancev. Navdušenje za »katoliško stvar« je napravilo iz dr. Korošca celo zagovornika avstrijskega protektorata nad katoliki v Novi Srbiji, kakor da bi se šlo res za kako versko in ne izključno politično zadevo. Verska vnetost je zavedla dr. Šusteršiča tudi do slovesnega proglašenja, da se mi Slovenci nikdar ne damo popravoslaviti. Kakor da

bi to kdo od nas zahteval! Mar nam je pravoslavje in kaj bo koristilo srbskim in albanskim katolikom, če se dr. Šusteršič potegne zanje. In delegacije tudi niso mesto, kjer bi se reševale verske stvari. Najmanj pa, kar smemo zahtevati, je, da se slovenski delegatje potegnejo za gospodarske in narodne koristi Slovencev in avstrijskih Jugoslovanov, toda tega delegata nista storila. No, dr. Korošec je vsaj govoril o tržaških dogodkih 1. maja in dr. Šusteršič o kruti obsodbi cele vrste vojakov 17. pešpolka v Celovcu.

Vojni minister je na prevdano vprašanje dr. Šusteršiča glede teh dogodkov odgovoril. Minister je povedal, da je stotnik 6. stotnije ustavil za en mesec vsa dovoljenja izostati čez 9. uro zvečer, ker so vojaki izredno slabo in brez zanimanja streljali. Vsled tega se je en del vojakov dogovoril, da izostane v noči od 1. in 2. februarja demonstrativno iz vojašnice. 19 vojakov z enim korporalom je pijančevalo v neki gostilni, da so bili popolnoma pijani. Ponje poslana patrulja jih je srečala, ko so popolnoma pijani šli proti vojašnici. Ker ni bilo izključeno, da se je zgodil upor, je polkovni poveljnik odredil preiskavo. Ta je to dognala in so bili obdolženci zaradi upora zoper odredbo svojega predpostavljene obsojeni na ječo od enega do štirih let. — To je vsebina ministrovega odgovora. Torej to, **da se je 20 vojakov domnilo izostati čez dovoljeno uro, je upor, ki se kaznuje z ječo od enega do štirih let!** Omenjeno bodi še, da je minister zelo toplo pohvalil in se z veliko vnemo zavzel za stotnika tiste nesrečne stotnije. Šusteršič je seveda ta ministrov odgovor hvaležno na znanje vzel.

In zdaj so te fante razposlali po Ogrskem, Galiciji in Češkem, stotnik je pa pohvaljen od vojnega ministra. So stvari, o katerih listi ne smejo pisati, toda v delegacijah se lahko govori o njih, tukaj ni nobene kontrole in se ne more delegatom zamašiti usta. In iz tega edinega mesta se ne more Slovenec oglasiti kakor bi bilo prav, ker nimamo v tem zastopstvu nobenega pravega Slovenca. Dokler bodo naši delegatje branili tukaj vero in Albance, se tudi Slovencev ne bo vpoštevalo. Zato moramo pa ljudstvo poučiti, da si izvoli prave svoje zastopnike, ne pa klerikalne klečepalce, ki jim ni drugega mar, kakor sebični lastni klerikalni strankarski interesi!

RAZGLED PO SVETU.

Bolezen našega cesarja.

Oficijalno se poroča o cesarjevem zdravstvenem stanju sledeče: V kataričnih pojavih ni zaznamovati posebne izpremembe, splošno se počuti cesar precej dobro. — Ozdravljenje cesarja sicer napreduje, toda le prav počasi, tako da sedaj, ko traja katar že nad šest tednov, ni mogoče staviti prave prognoze, kako dolgo bo ka-

tar še trajal. O kakih projektih za čas rekonvalescence se sedaj še ne more govoriti, niti se ne more določiti čas, ko bo odpotoval v IŠI.

Protestni shod Italijanov v Trstu.

Italijani so sklicali v nedeljo velik protestni shod, da protestirajo proti dogodkom dne 1. maja. Shod je bil silno buren. Pozneje so Italijani šli na ulico, ter so demonstrirali proti Slovencem. Prišlo je do hudih spopadov s policijo, ki pa je demonstrante končno razgnala. Gruča demonstrantov je poskusila vdreti pred Narodni dom, policija pa se ji je postavila nasproti. Italijani so streljali iz revolverjev na policijo. Ranjen ni bil nobeden. Policija je mnogo ljudi aretirala.

Češko-nemška spravna pogajanja.

Predsednik poslanske zbornice dr. Sylvester poskuša posredovati med Čehi in Nemci na Češkem glede sprave. Toda predsednik ne pozna razmer na Češkem, vsled česar tudi Čehi ne morejo imeti dosti zaupanja v to spravno akcijo. Tudi so češke stranke brez izjeme izjavile, da so pripravljene pričeti pogajanja za stvaritev ustavnih razmer na Češkem in za delazmožnost poslanske zbornice. Češki narodni socialci pa so nasprotniki brezuspešnih konferenc ter odkrito pravijo, da nobena češka stranka niti za las ne bo odstopila od češkega minimalnega programa, namreč od odstranitve deželne upravne komisije, izvršitve deželnozbornskih volitev in konstituiranja deželnega zbora.

Dr. Šviha toži.

Dr. Šviha, voditelja čeških narodnih socialcev, so prvi obdolžili mladočeški »Narodny Listy«, da je v službi policije in da je vse, kar se je na Češkem dogovorilo, izdajal policiji. Dr. Šviha zdaj toži ta list in v sredo je bila prva razprava. Odgovorni urednik dr. Heller je rekel, da prevzame odgovornost obdolžitve, da se se pa ne čuti krivega, ker je priobčil članke na podlagi zanesljivih poročil in v interesu dobrega imena češkega naroda. Zagovornik dr. Rašin je predlagal nebroj prič, med njimi dr. Kramača in mnogo drugih državnih poslancev ter policijske uradnike. Razprava ne bo tako hitro končana, če se bodo vse predlagane pričje zaslišale. O izidu pričimo prihodnjč.

Zopet nov spor med Avstrijo in Srbijo.

Orientske železnice, to so one proge, ki vodijo po novem srbskem ozemlju, so last zasebne družbe, ki ima največ članov v Avstriji. Srbija hoče te železnice odkupiti, ker jih ima itak že v lasti, odkar je zasedla te, poprej turške pokrajine. Avstrija se je prvotno upirala odkupu, toda pozneje se je vdala proti temu, da se ji dovolijo primerne koncesije. Orientska družba pa preveč zahteva za odkup, zato se ne morejo zediniti. Poroča se zdaj, da je Avstrija stavila Srbiji ultimatum, to je zahtevo, da mora Srbija takoj izročiti upravo že-

leznic orientski družbi in ji priznati tudi vse pravice, ki si jih je pridobila še od turške vlade. Srbija gotovo ne bo na to pristala, ker hoče imeti vse železnice svojega ozemlja v lastni upravi. Dozdaj še ni znano, kako se bo ta stvar končala.

Velik potres v Siciliji.

V petek zvečer 9. t. m. med 8. in 9. uro so se v okraju Arcireale na Siciliji pripetili trije močni potresni sunki. Več krajev je popolnoma uničenih. Med prebivalci so se odigrali grozni prizori. Večji del prebivalstva vasi Lipari je pod razvalinami pokopan. Več vlakov se je tja odpeljalo. San Venarina in Zaffarana, kakor tudi več manjših vasi v okolici, je potres popolnoma uničil. Do treh zjutraj je bilo nemogoče dobiti natančnejših poročil, ker so porušene vse telefonične in telegrafične zveze s kraji potresnega ozemlja. V Zaffarano je prišlo 500 vojakov iz bližnjih garnizij ter so začeli z reševalnimi deli. Splošno imajo vtisk, da se je dogodila velikanska, v posameznostih še neznana katastrofa. — Razvidno je, **da je katastrofa zahtevala več sto žrtev, ki so se smrtno ponesrečile.** Prebivalstvo Liparije je bilo najbrže popolnoma uničeno. Tudi v Zaffarani in San Venarini znaša najbrže število žrtev več sto. Razentega je pa bilo mnogo žrtev tudi v krajih, iz katerih še ni nobenih poročil. Vlada je uvedla veliko pomožno akcijo. — Sunki so bili tako močni, da so se takoj pri prvih sunkih porušile hiše. Ljudje so hiteli kakor blazni na cesto. V Lireni je potres usmrtil 30 oseb, mnogo pa je bilo ranjenih. V hospital San Marta so prinesli več nego sto težko ranjenih. V Mangoli je potres vrgel s tira vlak. Potniki so bili večinoma težko poškodovani. Posebno hud potres je bil tudi v okraju Ogina, kjer je bilo mnogo vasi uničenih. — V Cataniji je bil potres zelo močan, tako, da so vgasnile električne svetilke. Grozni prizori so se odigrali v bolnicah. Bolniki so poskakali s postelj ter hitela na prosto. Nesreča je veliko večja, nego so javila prva poročila. Govori se, da je bilo 150 mrtvih in 200 ranjenih. Kraji blizu Arcireale so popolnoma razrušeni. Niti ena hiša ni ostala cela. Vtisk je še groznejši nego pri katastrofi v Messini. Santa Maria Verdina je popolnoma razrušena. Mnogo ranjencev leži na cesti in čakajo, da jih preneso v bolnico. Mrtvece so položili ob cestne jarke ter jih pokrili. V Lineri so izkopali 40 mrtvecev. Menijo, da je še okoli sto mrtvecev pod razvalinami. V Piongiardo je bilo deset oseb usmrčenih. Osem so jih potegnili izpod razvalin. Dvajset oseb je bilo poškodovanih, med temi štiri težko. V Mortarei je bila ubita neka ženska. — V provinci Catania znaša število mrtvih 800, število ranjenih pa več nego tisoč. V Lineri in Bonciardo je 150 mrtvih. Predor v Guardo na progi Messina-Catania je v nevarnosti, da se podre. Distrikt Aicerale je posebno hudo poškodovan in so se skoraj

vse hiše podrle. Linera je kup razvalin, ravnotako Santa Venerina. Mnogo železniških čuvajev in njih rodbine je med mrtvimi. V Cerbati se je podrli bolnica. Dvajset oseb je bilo ubitih.

V Lingui glossi, Randazzu in Minen so čutili v sredo zopet dva močna potresna sunka. Prebivalstva se je polastila panika. Srednji krater Etne bruha lavo in gosti oblaki dima se vale iz njega.

Vojna v Mehiki.

Do posredovanja med Združenimi državami in Mehiko menda sploh ne bo prišlo, dasiravno je zanj določen kraj in dan. Amerikanci se pripravljajo, da izkrcajo čim več vojaštva v Veracruz. Proti Mehiki (mestu) se bližajo vstaši od vseh strani. Pri topovih v armadi vstaškega generala Ville opravljajo službo ameriški topničarji. Amerikanci čakajo le na to, da vstaši osvoje mesto Mehiko in preženejo Huerto nato pa odkorakajo v mesto Amerikanci pod pretvezo, da napravijo red. Huerfa bi zopet želel, da pridejo v mesto preje Amerikanci, da si reši vsaj svoje življenje. Vstaši so mu zagrozili, da ga umore.

Nemški kancelar bo odstopil.

Nemškemu kancelarju Bethmann-Hollwegu je umrla soproga in zato se poroča, da bo kmalu odstopil.

SLOVENIJA.

s Notranjska državnozborska volitev.

Za državnozborsko volitev na Notranjskem, ki bo prihodnji teden, vlada veliko zanimanje v celem političnem okraju. Ljudem se pač odpirajo oči in začeli so spoznavati, kako škodo imajo od tega, da so se dali vpreči v klerikalni jarem. Pri nas smo volilci po veliki večini zavzeti za neodvisnega kandidata, postojnskega župana gosp. Josipa Lavrenčiča, ki ga poznamo kot spretnega in izvedenega, delavnega in energičnega moža in ki ga bomo toliko raje volili, ker je naš ožji rojak. Priporočamo pa vsem volilcem, naj se nikar ne dajo oplahiti in terorizirati od klerikalcev. Če bo vsak volil po svojem prepričanju, ne po duhovski komandi, potem se gotovo pokaže, da je naš kmet sit sužnosti klerikalcev in da hoče biti svoboden mož. Na delo!

s Državnozborska volitev na Notranjskem. Prihodnji teden so poklicani notranjski volilci, da namesto umrlega svojega zastopnika dr. Žitnika izvolijo novega poslanca. Pokojni kanonik dr. Žitnik je bil gotovo za občni blagor vnet poslanec. Marljivo je delal za svoj okraj in si pridobil priznanje in hvaležnost vsega prebivalstva. **Prva skrb dr. Žitnika je bil njegov volilni okraj.** Vse svoje moči je posvečal **svojemu okraju**, ta mu je šel čez vse in pokazal je s tem, da je pravi zastopnik svojih volilcev. Toda — v njegovi last-

ni stranki niso tega njegovega delovanja nič kaj radi gledali, in komaj je bil pokopan, so ga klerikalci sami v »Slovincu« sramotili, češ, da je po ministrstvih beračil in kljuko pritiskal in lovil, kar bi moglo koristiti njegovemu okraju. Klerikalci bi bili pač radi imeli, naj bi dr. Žitnik ne delal za svoj okraj, ampak naj bi bil svoj čas in svoje moči porabljal za »višje« namene, za »velike cilje«, n. pr. da bi postal ta klerikalec baron, drugi da bi dobil kak red, tretji kako dobro službo in sploh, da bi stranka imela kako korist, ne pa notranjsko ljudstvo. Žitnik pa je delal pred vsem za svoj okraj, ker si je bil pač svest svojih dolžnosti kot ljudski zastopnik, in seveda za stranko ni toliko mogel storiti, kakor bi bila ta rada imela. Že koj po smrti dr. Žitnika so hoteli klerikalci pripraviti javnost na to, da hočejo zdaj drugačnega poslanca. Zato so smešili delovanje dr. Žitnika za notranjski okraj in so postavili za kandidata dr. Pogačnika, čigar oseba jim jamči, da bo delal za stranko in kot pokoren korporal dr. Šusteršiča plesal, kakor bo ta ukazal, ne pa svoje moči potratil s tem, da bo letal po ministrstvih in poskušal za notranjski volilni okraj kaj dobiti. V tem tiči pomen te kandidature. Če bodo Notranjci stvar dobro premislili, morajo priti do spoznanja, da je zanje veliko bolje, če bodo izvolili neodvisnega kandidata Josipa Lavrenčiča, ki bo delal za svoje volilce, kakor pa če volijo dr. Pogačnika, ki ga klerikalci ne bodo pustili delati za volilce, že ker ga rabijo za druge namene in ki bo moral vse noči delati samo za koristi klerikalne stranke.

s Iz deželnega odbora. Provizoričnim asistentom v kmetijsko - kemičnem prizkuševališču se imenuje gosp. Anton Turk. — Zakonski načrt o odkupu bere se mora na zahtevo vlade nekoliko izpremeniti in se v tem smislu poroča deželnemu odboru. — Pri delih za Završnico blizu cerkve sv. Martina v Žirovnici so se našli zanimivi staroslovenski bronasti predmeti iz 7.—9. stoletja po Kr. in se deželnemu muzeju dovoli, da izkopavanja nadaljuje. — Agrarna komisija je predložila razne načrte za melioracijo pašnikov, zlasti na Kočevskem. Dovoli se za ta dela 30% deželni prispevek, naproša pa se agrarno komisijo, da naj pri nadaljevanju te akcije uvažuje tudi druge dele dežele. — Za most čez Kolpo pri vasi Kuželj se dovoli 33% deželni prispevek, ako v isti meri prispeva tudi okrajni cestni odbor. — Ribniškemu cestnemu odboru se dovoli najeti posojila 75.000 kron pri deželni banki. — V vojaško pregledovalno komisijo se imenuje mesto umrlega poslanca Koška poslanec Karel Dermastija. — Osrednjemu odboru Vincencije družbe v Ljubljani se dovoli podpore 500 kron in ravno toliko Vincencijevi konferenci v Kranju za ustanovitev dekliške sirotišnice. — Urgiralo se bo izposlovanje najvišje sankcije sklepoma deželnega zbora, s katerima se

je dovolilo za deželne elektrarne posojila 2 milijona kron in mestni občini ljubljanski najetje posojila 1 milijon 200.000 kron za gradbo tretje deške šole, za obrežne zidove ob Ljublanici in za pogrebni zavod.

s Deželni odbor ni vsegamogočen napram občinam. Kjer nimajo klerikalci občine v rokah, pa skušajo na vse možne načine ovirati delovanje občinskega odbora. Zlasti se pritožujejo zoper proračune in druge sklepe na deželni odbor, ki je seveda tako pristranski, da ugodni vsaki pritožbi, če pride od klerikalne strani, naj si je pravična ali krivična. Posebno veliko mora prestati vsled teh šikan idrijska in ljubljanska občina. Zdaj je pa vsegamogočnosti deželnega odbora napravljena meja, kajti upravno sodišče je ugodilo pritožbi idrijske občine, ki se je pritožila zoper šikane deželnega odbora, in s tem dan slučaj, da se bodo tudi druge napredne občine ubranile terorizma klerikalcev, katerih glavni sedež je v deželnem odboru. Deželni odbor je proračun naprednega mesta Idrije v mnogobrojnih postavkah deloma črtal, deloma znižal, vse to po takozvanem »prostem preudarku«, na katerega se deželni odbor vsepovsodi sklicuje, kadar šikanira napredne občine ali posameznike. Ta »prosti preudarek« je izpodbijala po gospodu dr. Novaku izpeljana pritožba. **Upravno sodišče je, ugodivši pritožbi, ves odlok deželnega odbora v vseh posameznih točkah kratkoma dvignilo in med drugim v razsodbi glede »prostega preudarka« — tudi za Ljubljano — principijalno utemeljitev podalo, namreč: »Toda tako postopanje avtonomne rekurzne inštanice ima za predpogoj, da slone po prostem preudarku izdane odločbe na pravilno izvršeni poizvedbi dejanskega položaja in da so po aktih izpeljane vgotovitve sposobne, podpirati sklep rekurzne inštanice glede prostega preudarka.« Torej je »prosti preudarek« deželnega odbora le takrat kaj vreden, če sloni na pravilno dognanih dejstvih, ki opravičujejo tak sklep. S to javnopravno zanimivo razsodbo bodo menda vendar vsemogočne peruti deželnega odbora pri njegovih »svobodnih poletih in preudarkih« pristrizene.**

s Nova »neodvisna« klerikalna stranka na Dolenjskem. Že parkrat smo omenili čudež, da so novomeški klerikalci, odkar izdajajo zopet »Dolenjske Novice« kot tednik pod uredništvom gimnazijskega kateheta dr. Ažmana, krenili čisto nov kurz v klerikalni politiki. V svojem lističu so začeli napadati svoje voditelje v Ljubljani, da je res veselje. Samo, da ne izgleda preveč uporniško, namesto besede klerikalci, rabijo še besedo liberalci. Ampak, kdor je dotične kritike (n. pr. ono o slabem gospodarju) pazno bral, je moral poznati, kam pes taco moli. Izprva smo mislili, da gre Ažmanovi družbi samo za reklamo, ker je kanonik Žlogar prejšnjo izdajo tega lista s pomočjo koncipijenta dr.

Ogrizka, ki je napredne meščane blatil le z barabami, popolnoma diskreditiral tudi pri klerikalcih. Zdaj pa izvemo, da je na tem preobratu res nekaj več, kakor sama reklama. Po dolenjskih cerkvah so namreč tudi duhovniki začeli delati propagando za »neodvisne« »Dolenjske Novice«, češ, da gre ta list zdaj pod novim uredništvom čisto novo svojo pot, tako da ga lahko vsakdo bere, tudi če ni pristaš klerikalne stranke. Pa tudi uredništvo samo zasleduje dosledno svojo novo pot. V enem zadnjih uvodnikov je izšel pod naslovom »Več vesti«, članek, ki je poln rezke kritike in toliko da ni imenoma naravnost na vodstvo klerikalne stranke naslovljen. Da ne bo kdo mislil, da hočemo klerikalce le malo »potegniti«, posnamemo nekaj najvažnejših odstavkov iz glasila dolenjskih novostrujarjev. Uvodom tega članka se pisec peča s politiko državnega zbora ter glosira sedanji režim § 14. Na vprašanje: »Kako vendar, da državni zbor ne more naprej, zakaj se njegovo delovanje vsak hip ustavi? Kje tiči pravi vzrok?« — si člankar sam sebi odgovori tako - le: »Žalibog tam, kjer ga le malokdo hoče videti. **Pomanjkanje krščanskega mišljenja in vesti v javnem življenju** je ona cokla, ki zadržuje ljudski napredek. V javnosti **manjka krščanske ljubezni**, v javnosti se noče pripoznati večnoresnično načelo: **»Kar tebi ni ljubo, tudi bližnjemu ne stori.«** Kajti le v tem načelu in edino v tem je zagotovljen ne le v zasebnem, ampak še bolj v javnem življenju. **Današnji politiki** po večini sploh niti v zasebnem, niti v javnem življenju **nočejo pripoznati krščanskega pravičnega načela**, ali pa vsaj delajo velikanski razloček med načeli zasebnega in javnega življenja. Večina sedanjih politikov, pa tudi sicer takozvanih **voditeljev ljudstva ne poznajo in nočejo poznati nobenih ozirov do svojega bližnjega**, stanu do stanu, naroda do naroda itd.; vsakdo vidi le svoj stan in svoj narod (tu bi moral napisati: svoj žep in svojo stranko), kojega moč in veljavo hoče utrditi, **če prav vsi drugi stanovi, oziroma narodi** (in oziroma stranke, bi moral še dodati), **trpe in propadajo . . .**« Če ta rezka in resnična kritika ne bije po glavah vodstva klerikalne stranke, si damo odrezati glavo. Kje najde kdo v tem, kar naši vodilni klerikalci počenjajo, le za pičico »krščanskega mišljenja in vesti«, kje je njih načelo krščanske ljubezni in pravičnosti, kdaj so ti voditelji ljudstva še poznali ozire do svojega bližnjega, če isti ni klerikalec? In, ali zaradi objestnosti klerikalne stranke ne trpe vsi drugi stanovi, drugih strank in večina tudi drugi stanovi klerikalne stranke same? Ker člankar pri omenjanju o pomanjkanju vesti, gotovo ni mislil nase in tiste, ki so v Golija - Rosmanovem procesu pri »živem Bogu« prisegali, da so se nekateri bali, da se novomeško sodišče pogrezne, je gotovo imel v mislih pomanjkanje vesti le pri voditeljih klerikalne stranke. — Ko

je člankar razvil v zadnjem stavku izraženo misel, zaključuje ta odstavek z besedami: »Kratko in malo sedanja javnost ne pozna meje, ne pozna svojega bližnjega in zato je javno življenje do kosti gnilo, zato ni nobenega pravega napredka.« — Tu je člankar pač zadel pravo sliko dežele Kranjske, a obenem je udaril klerikalce kot lažnike, ki vedo toliko povedati o velikanskih uspehih svoje politike. — Seveda, kot duhovnik ne more v listu, ki se tiska v Katoliški tiskarni in ki ga priporočajo po prižnicah kot nadomestilo za božjo besedo, ne more in ne sme naravnost povedati, da je vso to sliko posnel od vodilnih klerikalcev, zato si v zadregi zopet pomaga z liberalci in pravi: »In kaj je pravzaprav ta negacija krščanske ljubezni drugega, kakor liberalizem? Ravno liberalizem je brezobzirnost v vsakem oziru, ravno liberalizem goji le ljubezen do samega sebe . . .« To pa to! Zato so pa liberalci leta 1908. iz ljubezni do samih sebe žrtvovali vse svoje postojanke na deželi, sami sebe pa vpregli v jarem klerikalnega Hausknechtparagrafa, ki daje klerikalcem oblast, da jim siloma maši usta pravične kritike . . . storili so to iz ljubezni do uspešnega dela v deželnem gospodarstvu, ker so ga preje klerikalni obstrukcionisti leta in leta namenoma zavlačevali. Sicer pa, čemu še dokazovati, da je dr. Ažman le pro forma, le prisiljeno rabil izraz liberalizem, namesto klerikalizem. Kdor ve, koliko nas je v deželni hiši, kjer nas po ogrski maniri izključujejo iz sej in kdor ve, koliko nas je šele v državnih zbornicah, kjer iz cele Kranjske en sam slovenski napredni poslanec mora iskati zavetja pri strankah drugih narodov, ta mora biti v dno duše prepričan, da je dr. Ažman svojo ostro pridigo napravil le za stare klerikalce, ker bi njegovi mladi radi prišli na krmilo. In zato bo dobro, če to novo »neodvisno« klerikalno stranko na Dolenjskem še nadalje zasledujemo.

s † **Vatroslav Holz**. Preteklo soboto je umrl v Ljubljani po daljši bolezni slovenski pisatelj »večni popotnik« — kakor se je sam imenoval — gospod Vatroslav Holz, bivši uradnik banke »Slavije«. Rojen je bil na Štajerskem v Slovenskih goricah in se je najprej učil podobarstva. Potem je služil v vojni mornarici ter se udeležil pomorske bitke pri Visu leta 1866., kjer so Avstrijci pod Tegetthoffom zmagali Italijane. Po daljših potovanjih je vstopil v banko »Slavijo« in tu je služil 36 let. Leta 1906. je stopil v pokoj in ravnatelj Ivan Hribar mu je iz lastnega žepa plačeval pokojnino. Pisal je zlasti spomine na imenitne slovenske može, katere je poznal po celi slovenski domovini, ki jo je nešteto krat prepotoval. Poznali so povsod zabavnega Vatroslava in bil je tudi povsod priljubljen. Naj bo zemljica lahka trudnemu popotniku!

s **Čenče**. Iz pašalika slovenskega janičarja je izšel svoj čas poseben ferman,

v katerem se ex offo naroča, kako treba voditi boj zoper politične nasprotnike. Najpreje se napade nasprotnika z dokazi, ako jih ni, naj se ga zasmehuje in, ako bi bilo to neuspešno, se ga prezira. Jaz sem se v resnici bal, da me postavijo klerikalci na najnižjo stopnjo, ker so bukvice »Škof proti župniku« prezirali teden za tednom in svojim »bravcem« niso povedali, kje se jih dobi na prodaj in kak jim je napis. Škofov »Slovenec« z dne 9. maja se je poboljšal. Dočim je naslovil odlični pisatelj knjigo »Škof proti župniku«, sodil je prvi javni kritik, da bi bil napis primernejši: »Pasijon slovenskega duhovnika«. Značilen in kratek pa je naslov, ki ga je dal škofov dnevnik: »Čenče«. Ta naslov mi tako ugaja, da želim, naj bi bilo res vse, kar je v knjigi, čenče. Naj so čenče, da je pridvela na Kranjsko »deroča reka«, ki je razdrila občutno škofijsko premoženje, oškodovala cerkev in zatrla krščansko ljubezen. Naj so čenče, kako je škof Bonaventura nastopal v nasprotju s cerkvenimi in državnimi postavami proti meni in proti mnogim duhovnikom, da je . . . kaj bom našteval!? Čitajte knjigo! Priznali mi boste, da bi bilo za katoliško vero, za naš narod in za našo avstrijsko domovino istinito najbolje, da so to samo čenče. Ali žalibog, tu je pisana sama **tragična resnica** in čudom se čudim, kako more visok cerkveni dostojanstvenik, o katerem je objavljena taka obsodba, stopiti še kdaj v javnost. Vsled podane interpelacije in javnosti izročene knjižice, je obveščena centralna vlada na Dunaju in deželna vlada v Ljubljani. Radoveden sem, če more mirno gledati tako kruto preganjanje poštenega avstrijskega državljanca. **Vprašam metropolita gospoda kneza in nadškofa goriškega, vprašam ljubljanski konzistorij, duhovščino in ljudstvo ljubljanske škofije, ali se sme katoliškega duhovnika brez postavnega razloga, tako preganjati, mučiti, uničiti, kot je to zagrešil na moji osebi škof Anton Bonaventura Jeglič?** Prejel sem razna poročila iz vseh stanov, kak vtisk je napravila knjižica na čitatelje. Ženske so jokale, moški so se zgražali in kleli, inteligenca strmi, pravniki so prisodili Bonaventuri »varno zavetišče«, zdravniki občudujejo mojo duševno in telesno moč, ker bi sicer moral podleči strašni torturi, v krogih zelo visokih cerkvenih dostojanstvenikov pa se govori, da mora Bonaventura izginiti, ako je le deseti del tega res, kar poroča knjižica. Iz vseh krajev naše domovine pa prihajajo glasovi adventne pesmi: »Vi, oblaki, ga rosite . . . skor rešitelja našega!« Priporočam, da si nabavi knjižico »Škof proti župniku«, ki se dobi v vseh narodnih knjigarnah za 1 krono, vsaka družina, naj se jo čita premišljeno in večkrat, naj se jo da vezati, da jo bodo čitali še naši potomci. Seveda tega ne priporočam zato, ker se opisuje v knjigi večinoma moje trpljenje — jaz bi želel, da so to le čenče! — ali za spozna-

nje naših turških razmer, katerim menda ni enakih niti med Arnavti, je ta knjiga vsekako zelo važen in znamenit informativen vir. — Na ljubljanskem Gradu, dne 10. maja 1914. — Anton Berce, župnik sorški.

s Cveten dan na korist družbi sv. Cirila in Metoda in »Branibora« bo v Ljubljani dne 6. in 7. junija.

LJUBLJANSKA OKOLICA.

Iz Viča - Glinec pri Ljubljani. Cenjeni gospod urednik! Malokdaj se čuje kaj iz naših prijaznih Glinec. Ker se pa pri nas dogajajo take stvari kot nikjer in to od strani naših patrov, ne smemo molčati. — Znano vam je, da se je ustanovil pri nas ženski telovadni odsek, za katerega vlada pri narodnih gospodičnih splošno zanimanje. Prav pridno telovadijo in uživajo pri občinstvu ugled in simpatije, kakor tudi Sokoli. Toda viškim patrom ne ugaja to. V nedeljo pri jutranji in dopoldanski maši so bile naše vrle Sokolice na prižnici. Oba patra sta strogo zabičavala materam, da naj ne puste svojih hčer k Sokolicam, češ, tam se shajajo s Sokoli in se dogajajo pohujšanja. Ti kutarji pa ne vedo, kako strogo disciplino imajo Sokoli glede tega. Kdor bi stal v bližini telovadnice, kadar telovadijo Sokolice, se ga kaznuje takoj z izključitvijo. Le nikari ne hodite na solnce, ker imate sami preveč masla na glavi. In drznejo se nam očitati pohujšanje. Povemo samo toliko, da so dekleta-Sokolice vse poštene in inteligentne, potrebne telovadbe, večinoma delavke, šivilje in druge, katere morajo sedeti ves dan in je gotovo zdravo zanje, da si krepe ude s telovadbo. Kje se le dogajajo take stvari, kot za kulisami katoliškega izobraževalnega društva na Viču. Vprašaj za detotovo nezakonsko mater in našel jo boš gotovo v izobraževalnem društvu; vprašaj za očeta in ta je gotovo nadebuden Čuk. Zatorej svetujem, da raje molčite in se ne vtikate v stvari, ki vas nič ne brigajo. Pometajte najprej pred svojim pragom, ker je tam kup gnoja, pri nas pa ne. — Član viškega »Sokola«.

Iz Dravljje. Tu pri nas v Dravljah so se nedavno zaredili cerkveni ptiči, to so čuki. Tako nastopajo ti tiči, da jih mora večkrat državna policija miriti in celo naznaniti. Neki oberčuk je dobil celo 12 ur zapora. Minulo nedeljo so imeli igro. Po končani predstavi so se kot po navadi, dobro napili, potem pa uganjali nenavadne muhe, seveda pod vodstvom g. Zabreta. Dolgo v noč so divjali, tako, da jih je moral stražnik razgnati. Pa to jim še ni bilo dosti. Dva inteligentna čuka, to je načelnik in njegov zvesti sluga, ki ga je pa že vsa okolica sita do grla (ime za enkrat zamolčimo) sta šla kot po navadi oša močno vinjena dekleta klicati. Da bi se jima bolj gotovo posrečilo, sta vzela s seboj liter vina in razsajala pozno v noč pod oknom. Pa še na-

vadne služkinje se niso hotele oglasiti. — G. Zabret ima vsak teden pri čukih predavanje; ne vemo, ali hujska ali jih ženi? Za enkrat končam, drugič na svidenje!

Draveljčan.

DOLENJSKE NOVICE.

s K otvoritvi belokrajnske železnice. Dne 23. t. m. se slovesno otvori belokranjska železnica, ki bo tekla po čisto slovenskem ozemlju. Zato moramo tudi na zunaj pokazati svojo narodnost, da okrasimo hiše z narodnimi trobojnicami. Občine naj skrbijo, da se bodo zlasti ob kolodvorih postavili mlaji z zastavami in šolski otroci naj z zastavicami v rokah pozdravljajo visoke osebe, ki pridejo k otvoritvi. Če se o vsaki priliki pritiska na Slovence, da se ne moremo ganiti, pokažimo vsaj tukaj, da smo Slovenci in da hočemo imeti prve pravice na svoji zemlji. Povsod naj se to pokaže, kjerkoli se bo vlak pomikal. To polagamo vsem prebivlcem na srce kot jako važno narodno dolžnost.

d Škocijan. Marsikaterega klerikalca skomina, da bi bral naš »Slovenski Dom«, če bi bil sam svoj gospod. Ker je pa pod farovško komando, si seveda ne upa. Če bi bil naročen na »Slovenski Dom«, bi mu župnik vzel gotovo cerkveni sedež in vse druge ugodnosti, ki jih uživa kot klerikalec. Pri nas v Zloganjki gori je vse črno in voli tudi vse klerikalno. Gotovo me sliši večkrat moj sosed, ko se jezim nad temi mogotci. Rad pa vendar prebira napredne časopise, toda sram ga je prositi mene za »Slov. Dom«. V to svrhu pa ima nekega Čuka, ki mu nosi moje časnike. Ker se je »Lažiljuba« naveličal, bi jaz prosil g. župnika, naj mu naroči »Slov. Dom«, da mene odreši smrtnega greha, ko posojem napredne časopise.

d Škocijan. Marsikateri človek, rojen v svojem kraju, misli, da pozna že mnogo sveta, če pozna svojo okolico in ve, kje je kaka hiša v bližini, pa niti Škocijana dobro ne pozna. Škocijan ne spada v Šmarjeto, pač pa stoji med Zalogom, Modrušami in Škocijanskim vrhom. Od Škocijana pelje pot do vrha in od vrha doli pa je hosta treh vasi. Ko prideš v hosto, vidiš samotno hišo, iz katere ne vidiš drugam kot na Modruše. V tej hiši stanuje vdova, živega moža. Res čudno je, da more človek, ki pride v našo vas, najti to zapuščeno hišo. Dober nos je moral imeti neki kaplan, da je našel to hišo in tudi bil v nji. Vrag vedi, kaj ima kaplan tam opraviti? Tudi vaške žene so se o tem v nedeljo pri cerkvi pogovarjale. In zdaj bo govornica rastla kot gobe po dežju. Nič ni tako skrito, da ne bi bilo očito. — T i h i o p a z o v a l e c.

d Škocijan. Čujte, ljudje božji! Ali ne prihaja doba kislih kumaric? V glavah, v možganih »Lažiljubovega« dopisuna se že kisajo tako, da je končni uspeh oslovsko

riganje. Dr. Krmežljavček piše, da je g. Durjavi krava od žalosti poginila, ker se je organistku plača zmanjšala. Res nebeško, zavidanja vredno sočutje. Umestno bi bilo polletno žalovanje, črna zastava bi se morala viti iz kaplanije v znak žalostnega pogina preljube sočutne bušice. Žalost je spuhela, kakor že zdavna Tonetovi možgani. Komaj je Ponikvar kravico s sveta spravil, že je organistek poslal Jankota Dečkota, da sprosi pri g. županu plačo, ki se je preje branil z vsemi štirimi. Je že vrag, tudi liberalni groši dobro teknejo. Pa to še ni vse, kravica je kapitulirala, Mihec kapituliral, Tone pa sklobasal v »Lažiljuba«, da je očitna »štrafenga« za nehvaležnega g. Durjavo, da se je krava stegnila. »Na svetu se vse maščuje,« pravi Krmežljavec. Vrag vedi, v kakem smislu je gosp. župnik grešil, da se mu je kuharica iz lešnika ubila? Kaj praviš, Tone, kaj sodiš, Miha. Očitna štrafenga! Pa kuharica ni našla brihtne butice, da bi se ji pel hvalo - slavospev v »Lažiljuba«, le uboga kravica je našla krščanskega sočutja. Menda je bila že kravica več vredna v Tonetovih očeh, kot farovška kuharica (vsaj je dobil Durjava za kožo 20 K — fajmošter pa nič, Ponikvar pa župnik sta pa vsak svojo zastonj zagrebla, župnik par solz potočil za kuharico, Tone in Mihec pa za ljubo kravico!) —! Sumljivo, kaj ne?! Res sočutne dušice! Gg. Durjava in župnik, varujta se očitne štrafenge, ker Škerbec pravi, da je od Boga poslan, zato deli klofute in odpustke. Trajen spomin kravici in farovski kuharici. — Sočuten kristjan.

d Vince pri Šmarjeti. Štejem si v dolžnost, da se za svojo osebo primerno spomnim in obelodanim zasluge g. župnika Zamana iz Šmarjete, da tako tudi jaz v vsi svoji skromnosti pomorem viti hvalospevne vence, ki se vijejo po »Domoljubu« in »Slovenu« za zasluge in velikanske dobrote tekom 20letnega dušnega pastirovanja g. Zamana. Kakor se dandanašnji namiguje iz prižnice na mé, kot na očitnega grešnika, tako si je dovolil tudi g. Zaman pred 20. leti na sv. Štefana dan radi »Rodoljuba« klicati na mé in mojo hišo očitno kazni, kazaje s prstom proti meni rekoč: »Očitna kazni mora priti nad to hišo, predno bode ta snežena odeja izginila iz zemeljske površine.« Strahoma so se vsi ljudje obrnili proti meni, radovedni kaj se bo sedaj z menoj zgodilo. Vaše prokletstvo ni našlo poslušnih ušes pri Stvarniku, in hvala Njemu jaz sem še danes pri svojih 84. letih čil in zdrav. Takrat g. Zaman sem obljubil, da nikdar več ne prestopim praga cerkve, kjer boste vi pridigovali, odnosno sipali prokletstva na politične nasprotnike. In od takrat do danes hodim v cerkev in kozle poslušat v Škocijan. Bodi to prva vaša dobrota napram meni med tem, ko je bila druga vaša zasluga, da ste mi vzeli stol v cerkvi.

Da se bodo pa še bralci »Slovenskega Doma« primerno spomnili vaših zaslug, naj navedem še sledeče: Ko je bil pokojni gospod župnik Edvard Pollak, poznejši dekan v Leskovcu, v Šmarjeti, si je omislil nove zvonove. Ob tej priliki sem za zvonove prispeval 50 gld. in vse priprave za spravljanje zvonov v stolp zastoni speljal v Šmarjeto. Vsled tega mi je gospod Pollak obljubil, da kdor bo pri moji hiši umrl, mu bodo zastoni zvonili v Šmarjeti. Zgodilo se je, da mi je pred 10 leti umrla žena in dal sem ji zvoniti. A glejte, Zaman je bil prvi, ki je mežnarju prepovedal zvoniti, tako, da sem moral sina poslati k župniku, z zatrdilom da bom zvonjenje skrbno poplačal. **No, za denar se je zvonilo!** Umevno, jaz se nisem pričkal za dano mi g. Pollakovo obljubo, le zapomnil sem si Zamanovo dobroto in zaslugo. Nadalje je naperil ost svojega besnega sovraštva na otroke moje hčere, ki so bili pri meni in so morali po njegovi zaslugi hoditi točno do 14. leta v šolo in da ji jih ni tudi iz sovraštva do mene nikdar nič oprášal pri krščanskem nauku, zato so morali končno brez sv. obhajila v svet. Kako se to strinja z nauki sv. vere, z vzvišenim naukom Kristovim: »Ljubi svojega bližnjega...« in ako je tudi navedeno hvalevredna zasluga dušnega pastirja, o tem naj sodijo pošteni ljudje. Odrasli ljudje vedo, zakaj ne hodim v Šmarjeto v cerkev, mlajši pa naj bero »Slov. Dom« in znali bodo primerno ceniti zasluge in dobrote, ki se jih radodarno deli o Šmarjetski fari. — J o ž e f Z a l o k a r.

d Iz Prečine. Naši »blagoslovljenci« po »Dolenjskih Novicah« kriče in nas kličejo na korajžo, češ, naj jim povemo tudi ime tistega odločnega moža iz Straže, ki je pri velikonočni spovedi kaplanetu raje pustil odvezo, kakor pa da bi se bil odpoval branju »Slovenskega Doma«. Pri tem izzivanju se igrajo naši klerikalni svetniki hinavce, ko pišejo, da bi zato radi vedeli za ime dotičnega moža, da bi se mu tudi oni spoštljivo odkrivali. O, vi hinavci, o, vi farizeji! Vi, ki imate za Boga samo črniharje, pred katerimi svoje z ajdovco napolnjene možgane izpostavljate na zrak, ko s svojih trdih butic snemate klobuk, kakor bi imeli uši za ušesi (če jih nimate, zakaj se pa praskate, kadar se odkrivaste?) Vi, pa da bi se pred poštnim kmetom odkrili? Bežite no, nikar sami sebe ne imejte za take norce, da se vam ne bodo Tonetove krave smejale. Raje po resnici priznajte, da bi le zato radi izvedeli ime dotičnega, da bi ga brž raz prižnico in po klerikalnih gnojiščih obesili za brezverca. Naši možje ga že poznajo, vam pa tega treba ni in bi se kot farovški opičarji tudi ne smeli pred takim možem odkrivati, tudi če bi se hoteli. Sploh pa, kaj vas pa to briga, kar »Slovenski Dom« piše? Saj ne piše za vas, ampak za nas. Kako pa vi sploh pridete do »Slovenskega

Doma«, ko vendar veste, da vam ga črniharji tolikrat iz prižnice prepovedujejo brati? O, vi kozli nepokorni, kaj vi tako ubogate svojega dušnega pastirja? Če je »Slovenski Dom« še za naše može tako nevaren, da ga kaplan in župnik še v spovednici prepovedujeta celo našim možem in jim grozita z odklonitvijo odveze celo pri velikonočni spovedi, ko vendar veta, da jih je veliko, ki se še takrat le težko odpravijo k spovednici in bi morala biti še vesela, če kakšnega kalina vlovita, če je torej tako nevaren za nas, ki smo ga vajeni, kako to, da se ga vi upate brati? In kako to, da za ravno tisti greh vi dobivate odvezo, nam se jo pa zabranjuje? No, koštruni, dajte nam na to odgovor, saj vemo, da že komaj čakate, kaj bomo mi odgovorili na vašo korajžno klicanje. — Sploh pa, če bi za dotičnega moža tako radi izvedeli, vprašajte kaplana ali župnika, saj, ker ni dal odveze, to tako ni bila nobena spoved, pa tudi sicer vemo, koliko drže gospodje na spovedno molčečnost. Pa vi povejte imena tistih Marijinih fantov, ki so tako naglo poskrbeli, da bo v naši fari kaj novega plemena čukarske in marinarske pasme. He, kozli in koštruni, z imeni na dan, če imate korajžo! Ali hočete, da gremo nekega penzioniranega »polirja« v Kandiji vprašati, če ni morda on izgubil svoje »popotne torbe«, ko je potoval po naši fari (kar smo šele iz »Domoljuba« izvedeli), pri enem vaših marinarjev, katerega natančnejši naslov vam lahko povemo, če vas tudi to kaj skrbi.

d Požar. Dne 5. maja popoldne je izbruhnil na skednju posestnice Urše Tomažinove v Gmajni, občina Raka, ogenj, ki se je hitro razširil. Zgoreli so vsi gospodarski objekti Tomažinove, in sicer hiša, hlev, svinjak, pod, skedenj in baraka za vozove, nadalje so zgoreli posestniku Janezu Metelku hiša, hlev, svinjak, baraka za vozove, skedenj in kozolec. Zgoreli so pa tudi ena krava, eno tele in en prašič, 120 K Uršuli Tomažinovi in 390 kron njenemu sinu. K sreči so preprečili, da se ogenj ni še bolj razširil. Škoda znaša 8000 kron, zavarovalnina pa le 4000 K. Zažgali so otroci.

d Roparski napad na postiljona v Metliki. Preteklo soboto je prišel v hlev metliškega postiljona Jožeta Markenca neki človek, ki je nastavljal nanj samokres in mu zagrozil: »Denar ali življenje!« Isti čas pa se je začul strel in krogla je zadela Markenca pod levo sence. Napadalec, ki je služil za hlapca pri trgovcu Bajcu v Metliki, je po napadu zbežal in ga orožništvo zasleduje. Markenca so morali težko ranjenega prepeljati v bolnico usmiljenih bratov v Kandijo.

Razširjajte od hiše do hiše „Slov. Dom“.

GORENJSKE NOVICE.

g Iz Stare Oselice! Najlepši župnik je menda pri nas v osebi Ivana Sovkupa. Ta namreč dela stvari kot jih nihče drugi ne bi. Pretepa otroke v šoli, da ima potem opravke s sodnijo, se tožari s svojimi farani itd. Sovkup je takorekoč župnik, policaj, občinski sluga itd. Ta človek hoče popolnoma zavladati tu pri nas, hoče tudi vse prisiliti, da bi trobili v njegov rog. Na to dela z vsemi dopustnimi in nedopustnimi sredstvi. Njemu ni drugega mar, nego da bi obveljalo njegovo pravo. In čeprav ima ta človek toliko masla na svoji glavi, da bi se sploh na solnce prikazati ne smel, hoče veljati za najboljšega. Mi ti pa povemo, Ivan, da ako ne jenjaš s terorizmom in nasilstvom, bomo tudi mi naveli drugačne strune. Mar misliš, da mi ne vemo ničesar. Saj še to vemo, da si na Terbi mašo zaspal, pa še marsikaj drugega, kar ne bo najlepše dišalo. In tudi ne bomo molčali, a če tudi začneš še enkrat predstavljati svetnike po cerkvi, kakor si jih pred nekaj leti.

g Iz Krašnje. Če bi kdo prišel sedaj v Krašnjo, bi mislil, da prebivajo tukaj sami magnatje in bogataši. Naš župnik namreč s tako neusmiljenostjo spravlja in preša denar iz ljudi, da naj se skriva vsaka židovska pijavka pred njim. Tekom enega tedna zahteva, da mu ljudje znosijo za nove klopi ogromni znesek 3585 K. Ljudje, boječ se, da bi ne bili ob sedeže, mu nosijo na kup denar in prav nič ne vprašajo, koliko bodo veljale klopi. Posebno ženske kakor prave avše nosijo trdo prislužene krone na kup. Pred 14. dnevi so nanosili 113 K za cerkev pri darovanju. Potem pa tarnajo, da je huda za denar. Kakor se vidi, mora biti v Krašnji denarja, kakor peska v morju. Seveda je vse to le na videz. Posestniki se zadolžujejo in ravno letos je bilo v Krašnji vknjiženega dolga že skoro do 20.000 kron. Koliko pa so se zadolžili ljudje kar tako? V Ameriki trdo služi in dela nad sto ljudi iz Krašnje, doma pa mečejo denar za stvari, ki bi še trpele 50 let. To so ravno klopi, oltarji, obhajilna miza, tlak itd. Dobro privija naš dušni pastir in denarci mu lete skupaj, da se ne piše zastoni Šparovc. Možje pa so mevže, ki vse to molče gledajo. Jeseni bomo čutili zvišanje deželnih davkov in takrat bo marsikdo klel in se pridušal. Pa je sam kriv. Kakršne poslance smo izvolili, take pa imamo. Letos sta šli v naši občini dve posestvi na boben. Ako pojde tako naprej, jih pojde še več. Pa kaj hočemo! Saj bomo imeli nove klopi v cerkvi in še povrhu cerkev razširjeno. To nam bo lajšalo križe in težave. Če bo komu zmanjkalo denarja za davke, pojde pa na nove klopi sedet, pa mu bodo davki odpuščeni. In če nam bo zmanjkalo vsega, bomo pa šli za farovške svinjake prst odvažat. Saj je tlaka odpravljena. Časih je graščak tlačil kmeta, sedaj ga pa duhovnik. Če bi

imeli nekaj kmetije toliko prostosti, kakor sedaj, bi ne znašali tako na kup graščakom, kakor danes nosimo v farovže. Zato pa vsak gospod odnese lepe tisočake od nas, nam pa se množe dolgovi. Pa to še ni vse, kar se sedaj dela. Še večji stroški pridejo. Ker se nismo spametovali pravi čas, bom pa plačevali. — Eden, ki ne bo dal nič.

g **Samomor.** Pri 59 let starem bajtarju Andreju Vovniku v Potočah pri Predvoru se je že dalje časa opazalo, da se mu je nekoliko omračil duh. Ko se je njegova žena 5. t. m. za nekaj časa odstranila od doma, je odšel Vovnik na svišli in si z žepnim nožem prerezal vrat. Vovnik se je nasproti svoji ženi opetovano izrazil, da bo izvršil samomor.

NOTRANJSKE NOVICE.

n **Dolenji Logatec.** Po povratku iz Albanije sem sedel zopet na kolo in se popeljem v Dol. Logatec gledat kaj se tamkaj godi. Dospevši do prve hiše opazim bolj pobožnega gospodiča, ki je pridno čital debelo knjigo. Rekel mu nisem ničesar, ker me je jako osorno pogledaval; mislil sem si pa, da bere sv. pismo, ali se pa občinske postave uči. Na ovinku kolo-dvorske ceste sem opazil dve novi svarilni deski, na katere je menda župan Remc napisal nekako, da bo vsakdo kaznovan, ki po logaških vogalih hitro vozi. Ker mi to ni šlo v glavo, sem vpraševal, kaj naj to pomeni, na kar so mi rekli mimoidoči, da je to Remčev novi slovenski pravopis, jaz sem pa rekel, da je to pravi škandal za Logatčane. Vozeč se naprej mimo konsuma vidim kraj ceste Albancu podobnega, trbuhastega človeka, ki je bitko jokal, a na moje vprašanje mi je jecljaje le povedal, da so ga ravnokar iz konsuma vrgli samo zato, ker je prerad v konsumno klet zahajal. Revež se mi je v dno srca smilil in sem si takoj mislil, da utegne to biti Voluharjev Jože. Ker sem vedel, da ga mož rad pije, sem ga popeljal v županovo gostilno, mu plačal en liter boljšega, na kar se je širota kmalo potolažil in mi se jel jadikovati, kako ostudni in nehvaležni so logaški klerikalci. Na to mi je pa pokazal županovo krasotico in mi jel nekaj na ušesa šepetati, kar se mi pa ni dopadlo. Zato sem jo odkuril in vozeč se mimo farne cerkve mi pove čokati, krofasti človek, da imajo Dol. Logatčani v teku enega leta že tretjega mežnarja. Hudoval se je čez gosp. župnika, da ne zna reda držati. To me je pa tako razjezilo, da sem se odpeljal v Gor. Logatec. Tukaj pa nisem nič novega opazil in sem le zvedel, da so tu klerikalci vedno bolj redke prikazni; le Štefeto Francelj je še vedno v črni suknji, no že ve zakaj.

n **Trnovo.** Sedaj, ko se bližajo na Notranjskem državnozbornske dopolnilne vo-

litve, letajo kaplani cele dneve in noči, kakor stekli psi okoli volilcev ter besno agitirajo. — Pa menda ni nikjer tako fanatičnih kaplanov, kakor jih imamo v Trnovem. Imenujeta se: Dolenc in Žganjar. Ta dva hudobna ptička najbrž nista s svojim samskim stanom nič kaj zadovoljna, ker si iščeta tudi takih zabav, ki so duhovnikom pod smrtnim grehom najstrožje prepovedane. — Tako n. pr. se je kaplan Žganjar na svoji podli agitacijski turneji po Jablaniški občini ustavil tudi v neki hiši, kjer imajo brhko 18letno hčerko. Ker je dekletu zelo ugajalo, je porabil momentano odsotnost njenih staršev v to, da je začel dekletu kakor besen poljubljal, stiskati k sebi, prijemati za prsa itd. A nenadoma je vstopil dekletov oče v sobo in kaplan je stal pred njim, kakor politcucek. Nesramnež jih je take slišal od očeta, da jih bo pomnil vse svoje življenje! Pa tudi kaplan Dolenc ni v teh stvarih nič boljši! Kot katehet na ljudski šoli v Šembijah je pred par dnevi neko 10letno učenko radi nemirnosti kaznoval s tem, da jo je peljal v posebno sobo, privzdignil krilo ter začel ubogo deklico tepsti s svojo **golo** orjaško roko po tistem delu telesa, kjer izgubi hrbet svoje pošteno ime. Kaj je hotel kaplan s tem doseči, si lahko vsak misli. In taki ljudje hočejo biti naši voditelji!? Sramujte se! V nedeljo 3. t. m. pa so kar pri obeh pridigah napadali naprednjake ter jih titulirali z najlepšimi primki: brezverci, sleparji, nečistniki, skrunjevalci nedolžnosti itd. O, vi podli, podli hinavci!!

n **Avtomobilna vožnja Rakek - Prezid.** Od 16. maja t. l. dalje se bo spremenilo od »Avtomobilnega društva Rakek - Prezid«, družbe z o. z. na Rakeku vzdrževano dnevno enkratno dvovprežno poštno vožnjo med poštami uradi Rakek in Stari trg pri Rakeku v avtomobilno poštno vožnjo. Avtomobil bo odhajal od poštne urada Rakek ob 3. uri 15 minut popoldne in prihajal k poštному uradu v Starem trgu pri Rakeku ob 4. uri 50 minut popoldne. Iz Starega trga pri Rakeku bo odhajal avtomobil ob 10. uri 50 minut dopoldne in prihajal v Rakek ob 12. uri 30 min. popoldne.

n **Postojna.** Izredno lovsko srečo sta imela gosp. Adolf Jurca in gosp. G. Bakarčič, ki sta ustrelila v lovišču gosp. veletržca Jurca v Hrušici vsak lepega 4—5 kg težkega divjega petelina. Lovski blagor!

n **Postojna.** Izkaz daril za »Sokolski dom« v Postojni: s. Lojzika Burger za prodane bloke št. 203, 207, 211, 208 — 20 kron; s. Zora Paternost za blok št. 82 5 K; s. Alma Kutin za blok št. 206, 205 10 K; s. Marija Pikel 5 K; br. Krsto Sušič za prodane razglednice 6 K 70 v. — Vsem srčna hvala! Na zdar! Cepjenim članom se nannanja, da znaša društveno premoženje koncem leta 1913 v gotovini 8956 K 24 v, 3000 K plačani stavbni prostor, skupno

11.956 K 24 vin. Do uresničenja tega prepotrebneega narodnega hrama je treba tedaj še mnogo požrtvovalnosti, zato pa bratje in sestre, marljivo naprej do cilja! Na zdar!

n **Postojnski »Sokol«** je priredil v nedeljo, dne 10. maja v »Narodnem hotelu« zabavni večer v proslavo 500letnice vstoličenja koroških vojvod. Večer je v vsakem oziru sijajno uspel. Uvodni del je izpolnil slavni salonski orkester pod vodstvom našega marljivega dirigenta g. Juvanca z izbranimi slovanskimi točkami, za kar mu iskrena hvala! Nato je bil nagovor »ob petstoletnici vstoličenja koroških vojvod«, ki je temeljito predaval br. Bogomir Pikel. Zgodovinskim podatkom je občinstvo z zanimanjem sledilo in dalo ob koncu duška navdušenju z burrim ploskanjem predavatelju. Zatem je nastopil br. načelnik Ambrožič z vrsto ženskih in moških telovadcev in naraščanjem. Vso telovadbo je občinstvo z zanimanjem zasledovalo in so bile posamezne vrste, posebno ženski oddelek, z viharnim ploskanjem odlikovane. Večer nam je pokazal, da se telovadba pridno goji in da tako načelnik kot telovadci vrše svojo dolžnost. Okusno sestavljene skupine iz vseh treh oddelkov na bradlji, so zaključile telovadbo. Nato se je vršila prosta zabava s plesom, pri katerem je sodeloval naš mladi šramelj. Tako smo proslavili ta važni zgodovinski praznik na jako dostojen, prijeten in zabaven način. Bil je lep večer. Udeležba dobra. Sokolu pa kličemo: Naprej, za narod in prosveto! Na zdar!

ZAGORSKE NOVICE.

zg **Desetega brata** je v nedeljo, dne 10. maja uprizoril dramatični odsek »Sokola«. Obisk je bil še dokaj povoljen. Igra se je vršila v popolno zadovoljnost vseh. Zasluga gre gosp. Hladniku. Videli smo to pot tudi nekaj novih moči in te so napravile še dosti dober vtisk. Stare moči se pa vedno izpopolnujejo, tako, da imamo pri vsaki novi prireditvi res pravi umetniški užitek.

zg **Izza mežnarskega plota.** Marsikaj se je zgodilo med tem časom, odkar se nisem nič oglašil. — Prvi april z našim orglarčkom je nam prinesel še dovolj smeha. — Leopold Zupin, višji cerkveni uradnik, obenem tudi orglarček, je tožil brivca Gjurota, češ, da mu je ta obesil prvega oprila. — No, pri posredovalnem uradu se je dosegla poravnava, in sicer sledeča: V »Slovenskem Domu« in »Domoljubu« naj Gjuro prekliče: »Jaz, podpisani, obžalujem, da je Leopold Zupin, organist, nosil prvega aprila«. Ali ni to za počiti! Naš orglarček se je pa napram meni še izrazil: »Poglej, Lipe, kako morem to v miru pustiti, ker jaz in pa edino g. župnik sva v fari stalno nameščena, kajti kaplana lahko čez noč škof premesti in morata frčati iz

naše doline. — Druga pa je z mano; g. župnik so inštalirani od škofa in jih nihče ne more premakniti. Jaz pa imam dekret od g. župnika in tako sem tudi inštaliran na koro pri orglah . . . In tu, vidiš, Lipe, da je zahtevala čast mojega dostojanstva, da se je moralo preklicati, ker sem nosil prvega aprila. — Tudi moj zadnji dopis je še nekemu razgrel živce — in temu je bil vzrok ta presneti kanon — in deset kron. — Naš Korl, ta, ta se vam je jezil, da ga je Lipe omenil. Takoj, ko je izvedel, da je v »Domu«, je hitro poslal po časnik. Ko dobi v roke »Slovenski Dom«, prebere dopis enkrat, dvakrat, trikrat — in sedaj se vzdrami. »Ti, fant, skoči k Milarju in prinesi papir, sedaj moram temu »prešturmastemu« Tauferju pisati.« — Kaj je Tauferju pisal, pa ne vem. — Gospod urednik, jaz bi sploh ne omenil o Korlu Flisku in o kanonu prav nič; ker pa imam neko staro zavistno konkurenco do njega kot mežnar, se bom pa malo pomudil pri njem. — Pred davnimi leti je bil ta Korl hud socialni demokrat. Sedeč na čevljarškem stolčku, je razbijal po podplatih, s čikom v ustih in mastno pljuval okrog sebe in pri tem zatrjeval prav navdušeno, da je edina prava stranka na svetu mednarodna. Kmalu ga je pa obsenčil sv. Duh in Korlčku so se porajale lepe sanje. Cerkev ima pod cesto nekaj sveta in ta svet je dišal Korlčku. Kot spokorjeni grešnik je pričel laziti okoli zakristije in štulil se je med gospode, da jih je oblačil v mašna oblačila in tako je hotel postati **pravi mežnar**. Ko pa je videl, da s svetom ne bo nič, se vam je zopet prelevil v strastnega liberalnega politika, misleč si, čemu bi se sedaj ne maščeval nad farji, ker mi ti ludirji niso dali sveta in mežnarstva. Pa dolgo ni trpelo t onavdušenje; videl je, da mu liberalci ne dajo in tudi ne morejo dati cerkvenega sveta, zato se je mož prelevil v »opozicionalca«, ker je čutil v sebi nadčloveško moč. Misli si je, čemu bi se ukvarjal s kopitom, saj sem zrel politik, saj vendar razumem več na politiko, kot pa na motiko. Pričel je zbirati čredo in vidi se že kot bodoči župan zagorski . . . Slišal sem oni dan, da mu je dr. Lampe že obljubil, da ga bo sam prišel »inštalirat« za župana in to vsled tega, ker si ta Korl drži stalnega tajnika v našem Muhiču, da mu dela rekurze na deželni odbor zoper sklepe občinskega odbora, v prvi vrsti pa zoper župana. — Samo eno smolo ima ta Korl, da ne zna logično misliti. Mož se vreže tako, da še tam gori pri deželnem odboru od samega smeha pokajo. Poglejte, gospod urednik, v občinskem odboru glasuje za sklepe, doma pa dobi Muhiča, da mu sestavi rekurz in podpiše se kakor kura, kadar vali piščeta. Srečna je Zagorska dolina, da se je pojavila ženijalna zvezda v osebi našega Korlčka. Ta bo iztrebil v prvi vrsti liberalce, ki so »prešturmasti«, »socialne - demokrate« in nazadnje pa še naše klerikalce — in takrat bodo

sedeli očka Flisek na županskem stolčku in delili dobro in zlo spokorjenim Zagorčanom. Z leve strani se bodeta spokorno po kolenih bližala njegovi prevzvišenosti ta »prešturmasti« Taufer in pa ta »prokleti« Kropenčan. Prvi mu bo podaril gručo ledu za obkladke in drugi pa cajno starih cvekov, ker tega darila bo takrat nujno potrebovala prevzvišenost, da si bo zakrpala in ohladila svoje bujne fantazije. Ja, ja, tako se svet suče in čez sedem let vse prav pride. Tako sem se tudi jaz lahko danes otrešel svojega najhujšega nasprotnika, ki mi je hotel mežnarsko službo prevzeti. Zaklel sem se pa, da vam bom vedno vse novice, ki se bodo v naši ali vaši stranki zgodile, poročal in to kljub temu, da me v farovžu postrani gledajo.

S farovškim poklonom ostanem

Lipe Zabuku,

nazadnjaški mežnar še cele fare.

Na dan sv. Pankracija 1914.

OSTALI SLOVENSKI KRAJI.

o **Z Goriškega**. Naše »slavne« klerikalce draži srbeča kožica, zato blatijo po »Novem Času« vse napredne naredbe in organizacije. Na želodcu jim leže napredni kmetje, ki so jih tako pošteno namahali. Aha, to vam je tuljenja in zvijanja po tem že omenjenem »Novem Času« in brez izjeme v cerkvenih hramih, ki so po večini že izpremenjeni v jame razbojnikov. S to versko propagando, katero zajemajo »novočasarji« iz slavne Kranjske, nič ne opravijo, zato pa poskrbi škofov listič in vlačič med svet veliko nesnago, nad katero se zgražajo tudi klerikalci. Tudi naš škof Sedej - Borgia vedno sanja o liberalnih obrazih, zato skvasi po tri, štiri pastirske liste, ki poromajo med človeško družbo. S tem pripomočkom mislijo vpeljati rimske uredbe in tlačanstva. Motijo se goriški novostrujarji! Naj še toliko razsajajo pred samim Bogom, naj še tako nasilno divjajo, goriški kmet ostane napreden kmet, to se vidi v sedanosti in to pokaže v bodočnosti.

o **S tolminskih hribov**. V naših hriboh kuži zrak nekaj strastnih novostrujarjev. Nekateri smo pokrtačili v našem »Primorcu« in da izve tudi širša javnost o teh vročekrvnih petelinčkih, naj jih primerno ilustriramo v »Slovenskem Domu«. Ta vrli kmečki tednik bo opeval njih nasilstva in posilstva, njih brezvestno srce in podla dejanja. Če so ti »katoliški« duhovniki tako vneti za pohotnost in druga »občekoristna« dela, naj ne zamerijo, če dobe kako osoljeno od našega zavednega kmeta. Le tako naprej, mogotci, napumpani s kranjskim klerikalnim smradom! Ti, tolminski kmet, pa hodi po tej začrtani poti kakor do sedaj!

o **Slovenski grobovi v Ameriki**. V Jolietu je umrl dne 18. aprila Matija Nemančič, star 79 let. Pokojnik je bil rojen v

Lokvici na Belokranjskem. — V Browndale, Pa., je bil v prepiru ustreljen Alojzij Kosmač, doma iz Radovljice na Gorenjskem. Star je bil 27 let. — V Wick Haven, Pa., je dne 17. marca umrl 35letni Ludovik Drnovšek. V istem mestu se je dne 14. aprila ponesrečil Anton Majde. Ko se je Majde vračal domov, je opazil, da se je z mimo vozečega vlaka vsulo malo premoga. Vzel je škaf, da pobere premog. V tem hipu je privozil vlak, naložen z živino. Majde se je umaknil na drugi tir. Medtem pa je prisopihala lokomotiva ter povozila Majdeta.

GOSPODARSTVO.

gsp **Razstavo vajeniških del** priredi v letu 1914 zadruga obrtnikov v Postojni in obrtna zadruga v Kočevju. Želeti bi bilo, da bi se tudi druge obrtne zadruge poprijele tega dela in prirejale razstave vajeniških del, ki so posebno važne za izobrazbo obrtnega naraščaja.

gsp **Davka prosti bencin v obrtne namene**. Da je postopanje glede rešitev prošelj za **prvo** dovoljenje glede dobave davka prostega bencina v obrtne namene ali motorni obrat enostavnejše, naj se postopa v bodoče sledeče: 1. Prošelec dobi pri pristojnem finančnem oblastvu prve stopinje tri vzorce prošelj proti vpošiljatvi šestih vinarjev v znamkah. Pri tem mora navesti, ali rabi bencin v industrijske namene ali za motorni obrat. 2. Vse tri vzorce je treba natančno izpolniti in zopet doposlata finančni oblasti prve stopinje. Industriji, trgovci in obrtniki pa pošljejo lahko izpolnjene prošnje tudi pristojni trgovski in obrtniški zbornici, vsled česar postane postopanje še enostavnejše. Še enkrat poudarjamo, da so to postopanje in dobljene tiskovine določene edinole za vloge glede prvega dovoljenja, ne pa tudi glede dovoljenja za zvišano dobavljanje bencina, spremembe dobavitelja itd.

RAZNO.

* **Bogat škof**. Ko so odprli oporoko umrlega škofa dr. Koppa v Vratislavi, so videli, da je zapustil zasebnega premoženja 7 in pol milijona kron. Kristus ni imel, kamor bi glavo položil, njegovi nasledniki pa zbirajo s pomočjo njegovih naukov milijonska premoženja.

* **Tragedija v norišnici**. Grozna tragedija se je odigrala v norišnici v Alicante v Španiji. Tam sta bila zaprta v eno celico dva norca, od katerih je bil eden oblečen v prisilni jopič. Ko so strežaji odšli za nekaj časa iz celice, se je vrgel drugi norec na svojega tovariša, ki je ležal na tleh. Ko so strežaji slišali grozno vpitje, so prihiteli v celico. Nesrečnež je ležal v krvi na tleh. Drugi norec je iztaknil tovarišu z nožem oči ter mu iztrgal jezik iz grla.

LISTEK.

Ognjeniki. Peklenski ogenj.

Fr. Pirč.

XIV.

Potresna katastrofa v Južni Italiji.

»In če se ne motim, se nekaj sličnega pripravljala ravno ob tem času, ko pretita naša dva najbližja ognjenika Vezuv in Etna z večjimi izbruhi.« S temi nekako proroškimi besedami, ljubi Janez si zadnjič pretrgal razpravo o zvezi večjih potresov z ognjeniški izbruhi. In v trenutku, ko je »Slov. Dom« tvoje besede po nesel po slovenskem svetu, so iz Južne Italije prihajali prve vesti o strašnih potresih v Siciliji. In že te prve vesti so vedele povedati, da je vzrok te katastrofe v zvezi z obema ognjenikoma, posebno še z Etno.

Da, je odgovoril Janez Domišljija, da, le prereno se je to pot uresničilo, kar sem že skozi 14 dni sklepal po znamenjih, na katere se lahko zanesem. Sicer sem zaradi tega »prorokovanja« prestal že mnogo zasmehovanj, pa jaz sem šel preko njih. — Daj nama to malo razložiti, ga prekine France. — No, o tem vama morda ob koncu kaj pripomnim. Za zdaj je pa važneje, da se kot vzgled za našo razpravo vsaj od daleč seznanimo z zadnjo katastrofo v Siciliji. — Tudi prav, le kar začni Janez!

Prižgali smo zopet svoje pipe in Janez je nadaljeval: Vidita, ta katastrofa v Siciliji naj vama bo zopet resen opomin, kako strašno vara človeštvo samo sebe, ko je še danes zaverovano v prepričanje, da je zemlja kakor se danes razgrinja pred našimi očmi bila odnekaj tako ustvarjena, kakor se nam še danes kaže. Uči nas ta katastrofa, da zemlja še danes ne pozna miru, da so njene nevidne moči še vedno na delu razvoja in pokončavanja. Kar se je 8. maja 1914 v Siciliji pripetilo, to, ali še kaj strašnejšega se lahko v kratkem pripeti tudi na drugem delu sveta na podlagi istih vzrokov. Katastrofa v San Francisco l. 1906. je imela tudi predhodnico v drugih krajih deloma tudi v Južni Italiji. Uči nas ta katastrofa, kako prazna je človeška domišljija o nadnaravni vrednosti človeka kot gospodarja zemlje. En sam, par sekund trajajoči sunek ob strop naših tal, pa je vse uničeno, kar je še trenotek prej visoko ali nizko svojo glavo nosilo po koncu. Še manj ko navadna smrt, vpraša tak sunek po bogatinu ali revežu, po učenjaku ali idijotu, po pravičniku ali grešniku, vsi in vse mu je enako. Palača ali kočja, cerkev ali beznica, vse kar je stalo nad sunkom, vse je razrušil en sunek v enem trenotku v razvalino ali pa — koder zemlja odpre svoje žrelo, v grob v strašni globočini. In ravno v teh krajih, koder silni in pogosti potresi, kolikor znano, že 2000 letji vedno v enem

sunku uničujejo, kar si je človek v dolgih letih z velikim trudom zgradil, ravno v teh krajih priroda vedno in vedno sviri in opominja človeka: nikar se ne spuščaj z menoj v boj! Zakaj bodi še tako mogočen, še tako umen in moder, še tako pravičen in pobožen, še tako iznajdljiv in zvit, nekega dne, neko uro, ko se me ne boš najmanj spominjal, te zopet uničim v enem ali par kratkih sunkih. Ampak človek v svoji drzni domišljiji misli, da bo naravo ukrotil, kakor je druga živeča bitja. Pa je ne bo nikdar, te narave spodej pod njim še posebno ne, ker bo prej vse življenje na svetu končano.

Poučna je ta katastrofa za nas, ki smo v duhu gledali povod svetov in zemlje in njen čudoviti razvoj; ker imamo tu v Siciliji vsaj v malem iz najnovejšega časa dokazano, kar se je z zemljo preje v večjem obsegu godilo. Iz tega in pa dogodka, ki sem ga zadnjič opisal glede povoda novega ognjenika lahko sklepata, kako so učenjaki zemlji napisali njeno zgodovinsko knjigo od najstarejše do najnovejše dobe. Vse, kar sem vama dozdej razlagal, so le posamezni iztrgani listi, le odlomki iz te obsežne knjige zemeljske zgodovine. Tekom te razprave bosta tudi zvedela, zakaj je ravno na tem južnem rajskem svetu Italije toliko takih strašnih nesreč.

Prvi znani veliki potres je bil leta 63. po Kr. Takrat je deloma potres pred izbruhom Vezuva, deloma ognjeniški izbruh sam popolnoma pokončal dve takrat cve-toči mesti Herkulanum in Pompeje. V Kalabriji in Siciliji je bilo od l. 1600. do danes čez 22 večjih potresov; navadnih tam niti več ne vpoštevajo. Eden najhujših je bil l. 1783. Takrat se je zemlja tresla neprestano od 5. svečana do 28. sušca. Pri glasoviti Scylli se je utrgal velikanski kos hriba ter je štrbuknil v morje, katerega razburkani valovi so pogoltnili 1450 ljudi. Razrušenih je bilo okoli 400 mest in vasi. Nad 100 hribov se je vlomilo ter se pogreznilo v nižine, kjer so zaprli reke, ter zgradili jezera. Cela pokrajina se je popolnoma spremenila. Takratni potres je vsega skup pokončal ali poškodoval čez 100.000 ljudi. Hud potres v Siciliji je bil tudi l. 1818. dne 18. svečana. Več ali manj je razrušil kraje: Katanii, Mascalucii, Nicolosi, Trestagni, Vigrandi, Zafarani i. dr.

Živo v spominu je še potresna katastrofa iz l. 1905. Sredi zime (5. februarja) je potres razrušil 5000 poslopij, čez 200 krajev, ter zahteval še 2500 človeških žrtev. Najhujši učinek se je čutil po srednjem delu Kalabrije med Capo Vaticano in Nicastro, do Capo Colonne. Glede skupnega ali istega vzroka med tedanja in sedanja katastrofo je zanimivo dejstvo, da sta kratko pred potresom začela bruhati ognjenika Stromboli in Vezuv, dočim sta zdaj Etna in Vezuv. Toda predno nadaljujem o novejših katastrofah, vaju moram še na nekaj opoziriti:

Ne samo po tem, kako različno se posamezni potresi pojavljajo in kako različno učinkujejo na površju zemlje, ampak potres od potresa se razločuje tudi po različnih vzrokih, to je, kje in kako nastanejo eni ali drugi. Ker bi se preveč zamudili, če bi hotel naštetiti vse podrobnosti, se za naš slučaj omejim samo na dva glavna vzroka hudih potresov. V prejšnjih časih so učenjaki mislili, da so sploh potresi posledica ognjeniških izbruhov, oziroma, da je vzrok potresom iskati v izbruhih ognjenika. To se je po natančnejih preiskavah izkazalo kot pretirano za splošno. Drugo temu nasprotno naziranje pa je bilo sledeče: Velika pogorja, kakor naše gorenjske planine so v svojih spodnjih plasteh globoko pod zemljo izpodjedena vsled podtalne vode, vsled česar nastanejo pod težo takih gora velike votline. Če se stropi teh votlin vsled velikanske teže nad njimi ležečih gorskih skladov poderejo, povzroča ta dogodek pod zemljo potres.

Tudi to mnenje je sicer za posamezne slučaje resnično, ampak ne sme se posplošiti za vse slučaje. Ta nazor se je po svojem bistvu na podlagi novejših izkušenj razložil v dva posebna nauka o vzrokih potresov. Najhujše, časih celo zemljo vznemirjajoče potrese imenujejo **dislokacijske ali tektoniške potrese**. Te vrste potresi so vidni znaki in dokazi za nauk, da naša zemlja svojega razvojnega dela še ni dokončala, da v notranjih prostorih globoko pod nami njeno jedro še vedno gori, a da se obenem vedno bolj ohlaja in da se vsled neprestanega ohlajevanja podirajo notranji stropi, ko teže površja nad njimi ne morejo več prenašati, da torej tam, koder se notranji zemeljski stropi podirajo, mora vpadati tudi dotični del površja. Poleg kosmeških moči, to je moči, ki prihajajo iz vpliva solnca in zlasti meseca na našo zemljo, sta pri teh dogodkih posebno delavni dve, po svojih izvirih in učinkih si nasprotujoči moči: **razpaljeni plini pod zemljo jo dvigajo navzgor, teža površja jo sili navzdol**. Zemlja se torej na enem kraju dviguje, na drugem znižuje. Dokler je površje pri tem procesu še dovolj elastično, čutimo potres samo v zibanju tal pod nami. Če pa ena ali druga sila to elastično ravnovesje siloma pretrga, tedaj je učinek strašen: tedaj govorimo o velikih, poslopja, mesta, cele kraje uničujočih potresih. In zato nam daje ravno južna Italija z Liparskimi otoki in Sicilijo poučen vzgled. Prav nekak šolski vzgled za vzdigovanje in vpadanje zemlje pa nam daje čudovita usoda otoka Ferdinandea, ki je izginil v morju, o čemer pa bosta pozneje kaj več izvedela.

Drugi, s tem v zvezi stoječi nauk o vzrokih potresov zastopa **udorinsko** teorijo (Einsturzbeben). Razlikuje se od prvega v tem, da je bolj lokalnega, krajevne-ga značaja, poderejo se stropi le na malem prostoru, kar povzroča le lokalni, krajevno omejen potres.

Potem imamo **vulkaniške** potrese, to je potrese, ki so v bistveni zvezi z delovanjem ognjenikov. Tudi te vrste potresi so le krajevno omejeni ter se pojavljajo sunkoma navpično navzgor.

Ali za zdaj se vrnimo zopet v Sicilijo nazaj. Ker se ti večji potresi pojavljajo redno v zvezi z izbruhi ondotnih agnjenikov (Stromboli, Etna, Vezuv), se je vobče mislilo, da so ti potresi redno tudi vulkaniškega izvora. To se je pa pokazalo kot napačno. **Ognjeniški izbruhi pri teh katastrofalnih potresih niso vzrok, marveč samo spremljevalni pojavi potresov.** Oba pojava, torej ognjeniški izbruh, spremljan s potresom, imata **eni in isti vzrok: tektoniškega značaja.** Jaz sem prepričan, da je tudi ta zadnji potres smatrati v to vrsto potresov in ne k vulkaniškim potresom.

Ker je južna Italija z njenimi otoki tako pogosto torišče strašnih potresnih katastrof, je za nas jako zanimivo, se nekoliko seznaniti z geološko zgodovino in sestavom tega dela zemlje. To je za nas tem bolj zanimivo, ker kljub precejšnji oddaljenosti med onimi kraji in našimi, vendar redno na en ali drug način občutimo tudi pri nas posledice prirodnih dogodkov, ki se tamkaj, daleč od nas vrše. Ko sem to že pred devetimi leti skušal dokazati, se mi je eden naših, sicer uglednih učenjakov — smejal ter me po uredništvu »Eдинosti« opozarjal, naj čitam profesor Jesenka »Prirodnoznanjski zemljepis«, ki ga je izdala naša »Matica Slovenska« leta 1874. Za to zasmehovanje sem mu danes hvaležen, in sicer tako hvaležen, da sem ga v zahvalo, da me je iz takrat res še otroških nazorov privedel na resneja pota študij raznih najnovejših tozadevnih razprav, začetkom te naše razlage večkrat — kakor se spominjata — s pohvalo omenjal in ga priporočal. V novejših geoloških knjigah sem našel v moje veselje veliko tega potrjenega, kar sem takrat le slutil, kar sem takrat, ne da bi bil poznal globljih vzrokov, le po posledicah in tudi pri nas vidnih znakih opazoval. Po opazovanjih enim in istih znakov, ki so potem prinesli ene in iste posledice, sem postal od gotovih strani še danes zasmehovani vremenski in potresni »prerok« in kot tak sem vama zadnjič tudi povedal besede, s katerimi smo danes začeli to razpravo. Ne zamerim jim, če me bodo raditega zopet zasmehovali. To je pri nas že stari narodni greh. Pri drugih narodih dandanes učenjaki sami napeljujejo lajike, ki se za to ali ono stvar zanimajo, da si o dotičnem predmetu pridobe primerno znanje (empirična metoda). In kaj je bolj zanimivega za človeka, kakor se učiti poznavati zemljo, na kateri živimo? Če bi se tudi priprosti ljudje bolj zanimali za te nauke, bi jih ob takih potresih, kot je bil ta v Siciliji, gotovi ljudje zastonj strašili, češ, glejte, to je zopet kazen božja!

Listnica uredništva.

Gg. dopisnike prosimo, da pošljejo eventualne dopise za prihodnjo številko **že do prihodnje srede**, ker se uredništvo zaradi praznika prihodnji četrtek že v sredo zaključi.

Gospod Fr. Hr. v Bosni. Poslane ga ne moremo priobčiti, ker je premalo zanimivo za naše bralce.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
dr. Vladimir Ravnihar, državni poslanec.

Loterijske številke.

Dvignjene v soboto, dne 9. maja 1914.

Dunaj: 45, 7, 83, 44, 8.

Dvignjene v sredo, dne 13. maja 1914.

Brno: 74, 13, 26, 84, 11.

Gradec: 67, 68, 90, 35, 71.

Vajenca

za kolarsko obrt, iz poštene kmečke hiše od 15—16 let starega sprejme takoj, **Janez Papič, kolar v Gribljah štev. 31. p. Črnomelj, Dolenjsko.** 55

Materijalni vlak

motorna lokomotiva s 24 vozovi in 3 km. tira, mostno tehtnico se ceno proda. Vprašanja odpošilja pod Walzwerk 1588 J. Rafael, Dunaj, Graben 28.

Aškerčevo poslednje delo:

Atila v Emoni.

Cena broširane knjige 1.40 K, vezane 2.40 K; po pošti 20 v več.

Naroča se v

Narodni knjigarni v Ljubljani.

Kako se pljučne bolezni, dušljivi kašelj in naduha

popolnoma lahko ozdravijo, sporočim vsakemu zastonj. Pošljite frankirano kuverto za odgovor na go. B. Kolenska, Vršovice pri Pragi (Češko.) 31

Moški in ženske, ki so pri

boleznih sečne cevi

(iztok svež in zastaran) brezuspešno poskušali vse mogoče, naj takoj zahtevajo brezplačnega pojasnila o popolnoma neškodljivem, povsod lahko izvršljivem zdravljenju v zaprti kuverti, brez vsakega natisa. Ozdravljenje v okoli 10 dneh. Cena jako zmerna. Ob neuspešnosti znesek nazaj.

Dr. med. J. Seemann, Sommerfeld 84 (Bez. Frankfurt-Oder.)

Potrebna zdravila pošlje ob naročitvi dunajska ali budimpeštanska razpošiljalnica, v izogib vsem carinskim neprilicam. 94

Posebno ploščata remontoarna double-zlata kavalirska ura 7 kron.

Po pristni zlati uri presenetljivo ponarejena. Prekrasen, na roke graviran **odskočni pokrovec** z lepimi rišbami. Vitnsjen kovinast kazalnik z arabskimi številkami in **sekundnim kazalcem**. Natančno regulirano in zajamčeno točno idoče pristno švicarsko kolesje. **Originalni garancijski list** za 3 leta. Cena 7 kron (porto 70) Cetine prosto po povzetju od tvornice ur **Jakob König, Dunaj III 369 Löwengasse 37 A.** 64

Sukno

za moške obleke v največji izbiri pri

Lenasi & Gerkman,
Ljubljana, Stritarjeva ulica št. 4.

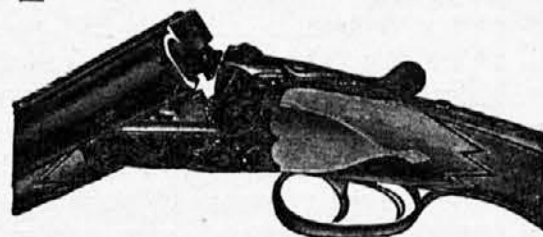
Ženske pri motitvah (zastajanju krvi) ne jemljo kroglic, tablet, praška, čaja brez vrednosti. Mojo prijetno zauživalno, preizkušeno zajamčeno neškodljivo sredstvo pomaga zanesljivo. Vsak dan dobim prostovoljna zahvalna pisma. Velika škatlja K 4.85 poštne prosto.

Diskretno pošilja dr. med. **H. Seemann, Sommerfeld 84 (Niederlausitz.)**

Na željo se dopošlje iz dunajske ali budimpeštanske razpošiljalnice, zatorej carinske neprilike izključene. 94

Edina SLOVENSKA orožna tovarna

DRUŽBA: PUŠKARNA „P. WERNIG“
BOROVlje - KOROŠKO

PISITE PO:

CENIK

1914 61

LOVSKE PUŠKE — STRELJIVO POPRAVILA

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Stritarjeva ulica šte. 2., lastna hiša.

Obreštuje vlogé na knjižice s $4\frac{1}{2}\%$ v tekočem računu najugodnejše. Z ozirom na svoj polnovplačani delniški kapital 8.000.000 kron in 1.000.000 kron rezervnih fondov ponuja največjo varnost za vsaj tuji denar. Promet na leto do 1400 milijonov kron. Preskrbuje vse denarne zadeve najkulantnejše. 6 Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Poslovalnica I. c. kr. avstrijske državne razredne loterije.

Senzacijsna naravna prikazen 20. stoletja!!!!

Opozorjam na to, da ne nameravam tu delati plačane reklame, kakor se v enakih slučajih tako rado dogaja pač pa vsakemu popolnoma zastoj sporočim kako sem popolnoma zazdravil svojo dolgoletno težko

pljučno bolezen

naduho in dušljivi kašelj. — To domače zdravilo si vsakdo lahko ceno preskrbi. Pošljite za odgovor frankirano kuverto.

Gospa B. Kolenska, Kršovice pri Pragi Češko.

Najboljši češki nakupni vir.

S. Benisch

Ceno posteljno perje:

1 kg sivega, dobrega, puljenega 2 K, boljšega 2 K 40 h, prima polbelega 2 K 80 h; belega 4 K; belega, puhastega 5 K 10 h; 1 kg velfinega, snežnobelega, puljenega 6 K 40; 8 K; 1 kg puha, sivega 6 K; 7 K; belega, finega 10 K; najtinejši prani puh 12 K. — Kdor vzame 5 kg dobi franko.

Zgotovljene postelje

iz gostonitega rdečega, modrega, belega ali rmenega nanjinga, pernica, 180 cm dolga, 120 cm široka, s 2 zglavniki, vsak 80 cm dolg, 60 cm širok, napoljen z novim, sivim, jako stnovitnim puhastim posteljinim perjem 16 K; napol puh 20 K; puh 24 K; same pernice po 10 K, 12 K; 14, 16 K; zglavniki 3 K, 3 K 60 h, 4 K. — Pernice 200 cm dolge, 140 cm široke K 13 —, K 14 70, K 17 80 in K 1 —; zglavniki 90 cm dolgi, 70 cm široki K 4-60, 6 20 in K 5-70; podpernica iz močnega rižastega gradla, 180 cm dolga, 116 cm široka, K 12-80, K 14-80. Rapošiljanje po povzetju od 12 K naprej franko. Dovoljeno je zamenjati, za neugajajoče se vrne denar. 63

S. Benisch, Dešenice, št. 953, Češko.

Bogato ilustrovan cenik zastoj in franko.

Neokužen dvor,

zdrave živali, ki dobro prebavljajo in rade žro, krepko, težko krasno živino, krave, ki dajo veliko mleka in kure, ki neso veliko jajec, imajo vsi kmetovalci, ki se ravnaajo po 10 zapovedih za kmetovalca in primešajo piči 2—3 krat na mesec **Mastina**. **Mastina** je dr. Trnkócyja redilno varovalno sredstvo. Živina ne živi samo od tega kar požre, ampak od tega kako da prežveči. — **Mastina** je bil s prvimi kolajnami odlišan in ga porabljajo milijoni previdnih kmetovalcev. Iđi k svojemu trgovcu in kupi zavoj **Mastina** za 60 vin., 10 zapovedi pa zahtevaj zastoj, tudi če ne želiš **Mastina**, ali pa piši ti ali tvoj trgovec tvorniški zalogi: **Lekarna Trnkócy v Ljubljani, zraven rotovža**. Ta lekarna razpošilja 5 zavojev **Mastina** za 4 K poštnine prosto.

Ali je dobiti točno in neškodljivo učinkujočega sredstva proti

moški oslabelosti?

Velezanimiv opis o presenetljivem razkritju nemškega potovalca po Afriki (pripoznano tudi od številnih nemških in inozemskih profesorjev in zdravnikov) razpošilja za 20 h za poštino v zaprtem dvojnem pismu brez natiska 94

dr. med. H. Seemann, Sommerfeld 84 (Ffo.).

Gospodje vsake starosti, ki so doslej brezuspešno rabili vse mogoče (aparate, kroglice, metode, praške takozvana ojačila itd.), mi bodo po prečitaniu mojega opisa hvaležni. Pišite takoj, ker je na razpolago samo omejeno število eksemplarov.

Posebna izdaja.

III.

Lahko prehodiš vse gore, lahko preblodiš vse vode, priznal boš: „PALME“-kavčuki najbolj varujejo noge.

Fellerjev blagodišeči rastlinski esenčni fluid z znamko

je že skoro po vsem svetu znan za boleznitolažeče, živce in mišice jačeče domače sredstvo. Zdravniki, ki bi jih vprašali, bi nam potrdili, da je cenjeno priljubljeno odvratilno sredstvo ob revmatskih in vseh drugih s prehlajenjem, in preprihom ali vlažnostjo nastalih bolezenskih razmerah. Mi sami smo se prepričali, kako slasten užitek nudi ob vsakdanjem umivanju in masaži z njim.

Žal, da pogosto nudijo ponaredbe in manjvredne produkte. Da občinstvo tega varujemo in ne delamo reklame, je namen zgorajšnje, varstvene znamke predstavljajoče slike. 12 malih ali 6 dvojnatih steklenic stane 5 kron franko.

Učinkovite sestavine rabarske korenine, ki učinkujejo na presnavljanje, obsegajo v primerni zvezi z najboljšimi, prebavo pospešujočimi, odvajanje urejajočimi, želodec krepčimi zdravili, od zdravnikov najbolje priporočene, voljno odvajajoče rabarske kroglice z znamko „Elza kroglice“, od katerih stane 6 škatlic franko 4 krone. Oba izdelka pristna pri lekarnarju **E. V. Feller, Stubica, Elza trg št. 318 (Hrvaško)**.

Vsak teden novosti

volnenega in perilnega blaga
za ženske obleke, svilnate
rute in šerpe samo pri

LENASI & GERKMAN,

Ljubljana, Stritarjeva ul. št. 4.

Tkačina, platno za rjuhe brez
šiva, preproge, zavese odeje,

Vsa oprema za ženine in neveste.

Sifilitiki!

Pojasnilno brošuro o hitrem in temeljitem ozdravljenju brez motenja poklica, brez ponovitve, brez živega srebra in drugih strupov, brez vbrizgavanja, brez škodljivih postranskih učinkov

razpošilja diskretno za 20 h za poštino v zaprti kuverti brez kakega natiska

dr. med. **H. Seemann, Sommerfeld 84**
(Lausitz). 94

Žalostna usoda

je, se čutili slabotnega, bolehnega, nervoznega in videti, kako gine delamoznost. Posebno žalostno za mnoge, ki morajo v težkem boju za vsakdanji kruh proti mnogim zdravejšim konkurentom braniti svoj zaslužek in obstanek.

Izginevanje življenske energije, življenske moči temelji na tem, da vsled napačne prehrane, nepravilnega načina življenja, slabo prestalih bolezni, potrtosti, skrbi in drugih duševnih vplivov kri polagoma izgubi pravo zmes, zlasti vsebino živil. Spričo tega oslabiljenja krvi pride do zastajanja krvnega obtoka in do vseh mogočih obolenosti: glavobola, pomanjkanje teka, zagatenja, želodčnih in črevesnih obolenosti, poapnenja odvodnic, in mnogih drugih bolezni. Ne moremo več tako delati kakor nekdanj in obupno zremo v bodočnost.

Bolni, oslabiljeni živci slabe volje!

Pomanjkanje spanja, onemoglost, hitro duševno utrujenost, raztresenost, brezmiselnost se nas loti in nam vzame zmožnost, da bi popolnoma izpolnili svoje mesto. Ako naj se zaustavi pregodnja izraba našega telesnega _ustroja, ako naj zopet zdravje in

dobro volja polnita našo dušo,

se more to storiti samo s sredstvom, ki kri osvežuje in pomlaja, dviga presnavljanje ter duhu in telesu daje ono visoko mero moči, ki je potrebna za premaganje bolezenskih motenj. Temu namenu služi Biodyn, ki je že

tisočerim pripomogel do novega življenja.

Z Biodynom dobi kri, ki mora preživljati vse organe, tudi možgane, hrbtenični mozeg in živce, najbolj neutrpljivo gradivo za telo in dela

mirne živce, prožnost in življensko srečo.

Vzimate Biodyn in živci se vam bodo ojačili in nova moč Vam bo prevela telo.

Popolnoma zastoj poizkušnja

Vam pošljem ako pišete po njo. Sami se boste o tem prepričali kako izborna je moje sredstvo.

Jamčim popolnoma

da Biodyn ne obsega škodljivih sestavin in Vam obenem s poizkušnja pošljem popolnoma zastoj svojo izredno poučno, dragoceno razpravo, ki Vam vse temeljito pojasni. Ne čakajte in pišite mi s polnim zaupanjem. Dopisnica zadostuje. — Naslovite jo na

Expedition der Opern-Apotheke, Budapešta, Abt. 454.

Ustanovljena 1881.

Račun: Pri avstr. pošt. hr. št. 829.406.
Pri ogr. pošt. hran. št. 19.864.

Telefon števil. 185.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

R. Z. Z. R. Z.

v Ljubljani, na Dunajski cesti št. 18

v lastnem združnem domu.

Žiro-konto pri avstro-ogrski banki.

Obrestuje hranilne vloge po 4 ³/₄ %

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za svoje vložnike.

Posojilnica posojuje svoj denar na varna kmečka posestva, radi tega je tudi ves denar pri njej popolnoma varno naložen.

Gospodarstvo posojilnice vodijo gospodje:

Ivan Knez, veletržec in veleposestnik v Ljubljani.
Andrej Šarabon, veletržec in posestnik v Ljubljani.
Josip Lenče, veletržec in posestnik v Ljubljani.
Ivan Mejač, veletržec v Ljubljani.

Anton Pogačnik, posestnik v Spodnji Šiški.
Franc Jaro, posestnik v Medvodah.
Avgust Jenko, posestnik v Ljubljani.
Alojzij Vodnik, kamnosek in posestnik v Ljubljani.

Rezervnega zaklada kron 800.000.

Upravno premoženje koncem leta 1912 kron 19,000.000.

Uradne ure vsak dan od 8.—12. in od 3.—4.

Ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8.—1. popoldne.